

ISSN • 1451 - 2297

Карловачки богослов

број 28-2025

Часопис Српске православне богословије Светог Арсенија у Сремским Карловцима

230 ГОДИНА ПОСТОЈАЊА
КАРЛОВАЧКЕ БОГОСЛОВИЈЕ

Од Клирикалног училишта до савремене богословије

Карловачки богослов

Часопис Српске православне
богословије Светог Арсенија
у Сремским Карловцима, број 28-2025

Издази по благослову и одобрењу
Светог Архијерејског Синода
син. бр. 2298/зап. 1455 од
15. новембра 2000. год.

Издавач:

Српска православна богословија
Светог Арсенија

Главни и одговорни уредник:
протојереј-ставрофор Јован Милановић

Технички уредник:
Вељко Милутиновић

Редакција:
Павле Мишевић
Јован Лацковић
Рајко Марковић
Немања Кајганић
Павле Савиновић

Лектура и коректура:
проф. Ненад Војводић

Дизајн и обрада:
Марија Јовановић

Тираж: 500

Штампа:
„Арт принт” Нови Сад

Адреса уредништва:
Трг Патријарха Бранковића 1,
21205 Сремски Карловци
Е-mail часописа:
slogabogoslovija@gmail.com

Инстаграм: @karlovackabogoslovija
Јутјуб: Карловачка богословија
Веб-сајт: www.bogoslovija.rs

Садржај:

Беседа Митрополита сремског Г. Василија поводом 200 година постојања нашег Училишта	4
Беседа блаженопочившег патријарха Павла поводом обележавања 200 година постојања Карловачке богословије	5
ИЗ ЖИВОТА БОГОСЛОВИЈЕ	
Изложба „Векови Карловачке богословије”	7
Конференција „У сусрет 1700-тој годишњици Никеје” у Шведској	8
Велики јубилејски концерт нашег хора	9
Промоција Монографије у Матици Српској	10
Богословци пчелари на Светој Гори	11
Путопис – Летовање богословаца у Грчкој под покровитељством ВДС-а Архиепископије београдско-карловачке	12
Сабор карловачких богословаца	14
Међународна научна конференција	16
Патријарх Порфирије освештао школску капелу	19
Прослава Светог Арсенија у години Јубилеја	20
Награђени светоарсенијевски темати поводом прославе славе	22
Свеноћно бденије у капели Богословије	23
Божји радости - дар Цркве другима	25
Посета Дечјем селу „Др Милорад Павловић”	25
РЕЧ БОГОСЛОВАЦА - АУТОРСКИ РАДОВИ Карловачко појање – развој траје и даље	26
Однос савременог човека према светом причешћу	27
Важност проповједи у данашњем свијету (одломак из светоарсенијевског темата „Важност проповједи у мисији Цркве”)	28
СВЕТИЊЕ СРПСКОГА НАРОДА	
Манастир Бешеново	32
Манастир Драганац	33
АНЕГДОТЕ СВЕТИХ	
Да ли је Бог свемогућ? (Прича патријарха Павла)	34
ПОЕЗИЈА МЛАДИХ	
Најлепша бајка	34

Беседа Митрополита сремског Г. Василија поводом 200 година постојања нашег Училишта

Подсетимо се речи из 1994. које је поводом јубилеја од 200 година постојања Карловачке богословије упутио наш Високопреосвећени Митрополит сремски Господин Василије:

„Ваша Светости, Високопреосвећена господо митрополити, господо епископи, поштовани и драги нам гости, драги ученици Богословије.

Православна Црква била је уточиште и крхка замена државе у свим просторима које су Срби насељавали у Јужној Угарској, Српској Војводини и Босни и свим српским крајинама у Хрватској и Далмацији. Српски интензитет се дакле одржао, бранио и формирао, пре свега, у вредностима слободе и независности за које су пале многе жртве. Претходну улогу у одржавању сопственог интензитета игра просвета и просвећивања свога народа. Српски патријарси, Карловачки митрополити и епископи, знајући ово добро, латили су се откривања и васпостављања школа и школства по свим већим местима а поготово у Сремским Карловцима. Овде отпочиње са радом Карловачка гимназија, а потом 1794. године и наша Карловачка Богословија за време митрополита Стефана Стратимировића. Професори и ђаци ове школе, ненаметљиво ухваћени у галерију свога времена, били су творци и носиоци духовности, писмености, књижевности и богословља, ево, до 2 века. Професорима, ђацима и свим људима који су несебично радили око васпостављања ове свете институције, која је кроз двеста година свога битисања, изнедрила огроман број врских посланика на њиви Господњој, затим књижевника, историчара, филозофа, војника и ученика посвећујемо овај јубилеј. Ово је школа која свога питомца васпитава, образује и спрема га за живот. Ко ступа у Богословију, којој већ само име одређује за-

датак, у којој се понајвише о Богу слови, развија и усавршава увод у богословску мисао и у богоумље. Богословија спрема своје ученике да могу свесно стећи и моћи да пробуде светлост и јасноћу у мишљењу, топлину у осећањима, одушевљење за рад у служби божанствене истине и слободе. Пружа му могућност да развије интелектуалну моћ да може да схвати главне постулате своје вере, да се уживи и сједини у Христовој љубави како би стуб те љубави, као прави апостол, принео у мисију Цркве, на коју је Божијом благодаћу, за то и призван. Она га морално и карактерно учвршћује у законима вере и морала који сами собом доносе појмове о добру, праведном, истинитом и лепом. Једном речју, о људском моралу који карактерише узвишеност човечијега духа. Наш ученик Богословије излази из ове школе свестан свога посвећења и позива, задатог љубављу према Богу, човеку, човечанству и сваком њеноме члану, одушевљен за све ваљано, добро и лепо као бранич вере и истине, слободе и правде. То је једно од главних циљева поуке и образовања нашег богословског училишта. Нашој Богословији Светог Арсенија, нашим ђацима, професорима и посланицима на њиви Господњој честитамо двестоти јубилеј, у жељи да њени садашњи професори и ученици буду достојни наследници својих предака и да се поносе својом школом.

Вас, Ваша Светости, као оца вере и нације, овде, у Српском Сиону, на овај Свети и свечани моменат у нашој Цркви, молимо да нас благословите да овој српској омладини и нашој узданици, српском благочестивом народу, упутите своје очинске и патријарашке поуке и поруке. Долгодејствујте Свјатјејши Владико!”

Беседа блаженопочившег патријарха Павла поводом обележавања 200 година постојања Карловачке богословије

Подсетићемо се и речи које је блаженопочивши патријарх Павле упутио свим нашим претходницима на празник Светог Арсенија 1994. године када је наша школа обележавала 200 година постојања:

„У име Оца и Сина и Светог Духа. Помоливши се Богу, Једноме у Светој Тројици и одслуживши Свету Тајну Евхаристије тела и крви Господње и причестивши се Његовим телом и крвљу као што и треба у овакав благословени и свечани дан прослављања двестогодишњице Богословије у Карловцима. Молисмо се Господу и његовом и нашем Светом Арсенију да помогну нама који данас представљамо српски народ и Српску Цркву и српско богословље, да будемо достојни и дорасли своје времену, достојни потомци оних предака који су знали и у миру и у рату и у слободству и у ропству да буду и остану људи. Нашавши се у новој средини, наш народ у многим политичким и културним приликама кроз две сеобе под патријархом Арсенијем Трећим и Четвртим, Српска Црква водећи увек рачуна о души свога народа, сваког православног народа, водила је ту бригу особито у овим крајевима када је народ под вођством својих црквених старешина прешао у

ове крајеве, увек трудећи се да у њему оно што је јеванђелско, што је Свето и Миломе Богу приступачно увек буде и остане. Бо-рећи се против разних непријатеља и име-на православног и свога народа она је то остала до дана данашњег. Увек учећи своје верне да знају своју веру еванђелску, пра-вославну, светосавску али да знају и њоме да живе јер Православље ни на какав на-чин не значи само науку коју би човек на-учио и могао да говори и да пише, него да оно значи живот по тој вери по Јеванђељу по науци Господњој, онако како Господ Исус опомиње све нас. „Тако да се светли светлост ваша пред људима, да виде ваша добра дела и прославе Оца вашег који је на Небесима” То је дакле браћо и сестре програм и порука Господа кроз векове и свих Његових Светих од Светога Саве па до данас. Никада не заборавити и речи Свето-га Саве да наука Христова и наука Право-славна значи живети по тој вери и чинити заиста она дела која и Бог и људи од нас очекују, дела честита и Света а поготово то очекују и наши преци. Свети Григорије Богослов опомиње све, поготово нас свеш-тенике вели како ти можеш привести Богу некога ако сам не приђеш Богу, како ти мо-жеш да упалиш свећу вере у другоме ако у теби не гори та свећа вере, како можеш да приволиш и да придобијеш некога другога да чини Света дела ако ти не будеш чинио та дела. Свети Апостоли о науци Христо-вој стално нас опомињу да је вера без дела мртва као што је тело без душе мртво.

Свакако нас спасава вера као што кажу Свети али вера жива је она која се по-

казује заиста у животу, то је наука и светог Јакова брата Господњег, то је наука и Све-тог Апостола Павла који каже да недостаје вера која кроз љубав дела. То је наука и Светог апостола Петра и свију Светих. Ту поруку браћо и сестре и драги ученици и наставници упућујем и ја и себи и вама да увек схватамо и знамо да нас са неба гле-да мноштво очију и светих анђела и наших предака изнад свих Свевидеће око Божије и да нас чека Његов Суд Праведни, да нас он пита а ми да одговоримо нашто смо упо-требили дарове којима нас је Он благода-рио, да ли на добро или на зло. У ова теш-ка времена овога несрећнога грађанскога рата у нашој земљи. То ће бити највећа по-моћ и нашем народу и нашем народу, рат-ницима, па и нашим непријатељима и це-лом човечанству ако будемо живећи том вером радили заиста на миру да дође мир и нама и овој намученој земљи. Друге помоћи веће од ове нема и не може бити и тамо на пољу где се пролива крв том вером да се за слободу боримо али увек као људи а и овде и у релативном миру где смо, да том вером и животом по тој вери повезујемо себе а и све своје сународнике који су и на фронту и који су у муци и невољи. Нека Господ и Ње-гов и наш Свети Арсеније помогну нам да том вером живимо и да њу предамо онима који ће доћи после нас и да нас кад изађемо пред Лице Господње и Господ и наши преци познају и признају за своје, у свему добром, Светом и честитом. То је позив и то је поука и порука коју упућејем и себи и свима вама и вама драги ученици и сада и увек. Бог вас благословио.“

Када паднеш, устани; кад сагрешиш, покај се. Само никад немој допустити да отров очајања продре у твоје срце и погледај огромно море Божијег милосрђа. Ма колико грехова да неко почини, они нестају и ишчезавају у мору Божије доброте. – Старац Јефрем Аризонски

ИЗ ЖИВОТА БОГОСЛОВИЈЕ

Изложба „Векови Карловачке богословије”

Поставка под називом „Векови Карловачке богословије” отворена је 24. фебруара 2024. године у галерији Архива Војводине у оквиру „Дана Шпире Матијевића”. Изложба се тицала значајних икона

уз нашу Богословију. Затим је препустио реч Господину Ректору који је подсетио на значај богословије Светог Арсенија која у ризници школе чува значајан број књига, уџбеника, икона и црквених предмета.

Посебно значајне су књиге попут службеника из 1690. године, Јеванђеље из 17. века, икона Пресвете Богородице која највероватније потиче из периода Велике сеобе Срба, те неколицина издања штампана пре редакције Вука Караџића.

По говору су уследиле још три изведбе хора: „Ниње отпушчајеши”, „Србин сам ја” и „Отаџбина”.

Овом приликом јавност је имала прилику да види око двадесетак икона и значајан број ретких књига које су у предходном периоду прошле кроз процес

рестаурације и конзервације, а чији је чувар наша Богословија.

и књига Карловачке богословије, а одржана је у организацији Фондације „Др Шпиро Матијевић” као увод у велику изложбу која ће бити одржана у октобру поводом 230 година постојања нашег богословског училишта.

Поставка је отворена извођењем химне „Боже правде” од стране хора Карловачке богословије. Потом се обратио директор Архива г-дин др Небојша Кузмановић захваливши се свима присутнима на доласку те истакао да ће Архив и даље бити

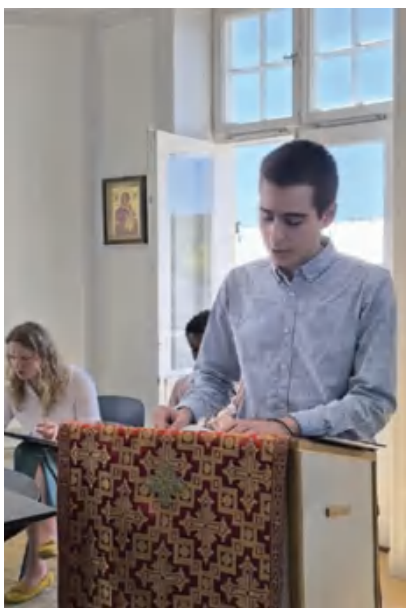
Конференција „У сусрет 1700-тој годишњици Никеје” у Шведској

У градићу Седертеље, наомак Стокхолма, главног града краљевине Шведске, одржана је дводневна студентска конференција. У раду овог скупа, који је одржан 13. и 14. маја 2024. учествовали су и два ученика наше школе.

Циљ организатора конференције, колеца Светог Игнатија Антиохијског, био је да се представе и афирмишу млади и перспективни теолози из православног света, у земљи која је махом протестанска.

Нашу установу су, са изузетним успехом, представили ученик 5. разреда Лазар Ковачевић, са радом „Reception of Nicene theology in writings of Saint Sava, the first Serbian archbishop” у којем је на сликовит начин представио како је то свети Сава имплементирао и уткао најважније одлуке Првог васељенског сабора у своје речи и писану оставштину.

Ученик 1. разреда Матија Јеринић написао је рад на тему „The Councils of Sirmium in the 4th century” са жељом да

представи борбе које су његови суграђани из древног Сирмијума (данас Сремска Митровица) имали у очувању исправног исповедања вере и православља.

У раду конференције учествовали су и ученици богословије Светог Саве у Београду, студенти Богословског факултета у Тбилисију (Грузија) као и студенти са факултета-домаћина.

Рад наше богословије и јубилеје које тренутно прославља, представио је

професор Иван Неђић, који је био у пратњи ученика.

Радује велики пробој православља на тло Шведске, међу народ који је жељан живе речи Божје и заједнице у Христу. Свездок тога је и овај скуп и његов организатор, колец Светог Игнатија Антиохијског, који ће ускоро постати први факултет у западној Европи на коме се изучавају искључиво православна становишта у теологији. Велике заслуге за то иду декану, господину Михаелу Јелму, православном Швеђанину,

осведоченом пријатељу православних народа, а нарочито српског. Такође, велике заслуге за организацију скупа имају и наши професори на колеџу, презвитер Милутин Јањић и професор Вељко Бирач, иначе бивши ученик нашег училишта.

Захваљујемо домаћинима на гостопримству и радујемо се наредним скуповима овакве врсте.

Велики јубилејски концерт нашег хора

Јубиларна година Богословије испуњена је честим турнејама и путовањима нашег хора, са жељом да се свуда пронесе глас о Карловачкој богословији и њеном наслеђу. Стога смо одржали и велики јубилејски концерт нашег хора у новосадској Синагоги 17. маја 2024. лета Господњег.

На почетку овог свечаног догађаја присутнима се обратио заменик градоначелника Новог Сада, господин Игор Црнобарац, који је између осталог рекао: „Велико ми је задовољство што ми је припала ова част да будем вечерас овде са вама и да вас поздравим у своје лично име, али и у

име свих Новосађана који, иако су са друге стране Дунава, врло добро знају за Сремске Карловце, о чувеној Карловачкој богословији... Наша историја је без Цркве незамислива и ко год хоће поштено да је исприча не треба и не сме да је изостави.”

Потом је припала реч управитељу наше школе, Ректору протојереју-ставрофору Јовану Милановићу: „Драги оци, драге узванице, драга браћо и среће, дра-

ги богословци, драги Новосађани, Карловчани, сви са свих страна, Христос Васкрсе! Од овог нашег Јубилеја ништа радосније нисмо могли ни да доживимо ни да дочекамо, него да запевамо Богу сабрани сви заједно поводом празника који су се низали... Тајна Васкрсења је незамислива без песме, зато вечерас нека хор Карловачке богословије свима вама појединачно и свима

нама заједно буде знак и печат будућности која расте и јача у вери и великој Тајни Васкрсења.”

Осим наступа хора Богословије, концерт је додатно увеличан гостовањем госпође Дивне Љубојевић и етно-групе „Дар” из Бање Луке, предвођене нама драгом Хилдом Хрекес, диригентницом и оснивачем исте етно-групе.

Наступи свих извођача били су разноврсног репертоара, сплетови духовних и световних песама, које су изведене са великом емоцијом, што је све присутне одушевило.

Промоција Монографије у Матици Српској

Поводом великог јубилеја нашег Училишта, Богословија је издала јединствену Монографију која обухвата свеукупни развој изучавања богословља у Сремским Карловаца од 18. века до наших дана.

Овим поводом одржана је и промоција Монографије у препуној свечаној дворани Матице српске у Новом Саду 21. маја 2024. године. Скупу је присуствовао велики број свештеника, те људи од знања и пера, сви поштоваоци трајања и традиције коју баштини Карловачка богословија. Промоцију је отпочео Хор Богословије појући тропар Васкрсења Христовог, а потом се обратио проф. др Драган Станић, председник Матице Српске. Господин Станић је све подсетио на важност јединства Српске Православне Цркве и Матице Српске, те да се оно у будућности никако не сме нарушити.

Затим су се присутнима обратили Његово Преосвештенство Епископ сремски г. Василије и директор Историјског архива Новог Сада, господин Петар Ђурђев. Владика је, истакао важност Карловачке богословије у историји нашег народа. Поделио је и своје лично искуство, да већ 38 година дочекује изнова генерације младих богослова који су отишли из породичних домова да би након пет година изашли из Богословије као зрели и одрасли људи. Са друге стране, господин Ђурђев се осврнуо на историјски контекст прилика у који-

ма је основана Карловачка богословија и напоменуо како ће ова Монографија бити незаобилазна за даље изучавање историје наше школе. Један од потписника предговора Монографије, господин Игор Мировић се такође обратио сабранима. Након свог излагања, Мировић је прочитао своје две духовне песме – Просејање и Крстоносци.

У име ђачког колектива говорио је господин Вељко Милутиновић, ученик четвртог разреда Богословије, који је истакао да ову Монографију не чине само слова на папиру, него и сви они који су се некада учили и они који се данас уче у Карловачкој богословији. На крају је реч препуштена ономе који је и био заслужан за ово сабрање, протојереју-ставрофору Јовану Милановићу, Ректору Богословије. Господин Ректор је, између осталог, захвалио свима на доласку и учешћу у нашој радости. Подсетио је на своје претходнике и њихов рад, а потом и на целовитост ове Монографије која обједињује све периоде Богословског училишта у Сремским Карловцима.

Целокупни догађај је био пропраћен музичким наступом Хора Богословије, који су певали како родољубиве тако и духовне песме, окончавши ово дивно вече Карловачким многољетствијем. Видно задовољни, сви су се задржали на послужењу у свечаним салонима Матице српске.

Богословци пчелари на Светој Гори

Група најуспешнијих ученика који су похађали Пчеларску секцију награђена је путовањем на Свету Гору.

Предвођени Ректором као и проф. др Мићом Младеновићем 24. јуна 2024. године укрцали су се на брод у Уранополису и кренули пут Свете Горе.

Прва станица на овом путовању је наш Свети манастир Хиландар. Учествојући заједно са монасима на богослужењима и за трпезом имали су прилике да упознају како тече монашки живот у овом нашем Светом дому.

Добротом и љубављу оца Дамаскина Хиландарца обишли су део пчелињака који се налази у оквиру манастирског комплекса затим хиландарско пристаниште, пирг Св. краља Милутина, манастирску башту и болницу.

После Свете Литургије и трпезе у манастиру Хиландару 26. јуна 2024. године наши ходочасници напустили су ову Немањинску светињу и преко луке Дафни пристигли у манастир Григоријат. Тамо су истог дана присуствовали вечерњем богослужењу. Након вечерњег богослужења уприличен је пријем код високопре-

подобног архимандрита Христифора, настојатеља ове Свете обитељи. Као знак сећања на боравак у овом манастиру отац Христифор свима је на благослов даривао тамјан и бројаницу. Наша посета била је повод да се у четвртак 27. јуна окупимо у манастирско параклису Светог мученика Трифуна у ком је служена Света Литургија. Свету Литургију служио је јеромонах Силуан, сабрат манастира Григоријата.

Истог дана у вечерњим часовима обрели смо се у Какову, метоху манастира Хиландара покрај Јерисоса. Тамо смо прославили празник Видовдана Светом Литургијом коју је служио Ректор наше Богословије. Ово наше путовање завршили смо посетом Солуну и поклоњењем светињама овог града.

Путопис – Летовање богословаца у Грчкој под покровитељством ВДС-а Архиепископије београдско-карловачке

Верско добротворно старатељство је ове године, као и претходних, организовало бесплатно летовање за ђаке виших Богословија Српске православне Цркве.

У петак, 9. августа, наши богословци су присуствовали у вечерњим часовима на молитви, те потом кренули пут Грчке. Летовање, које је трајало осам дана, било је за

неколицину и први одлазак на море. Сваког дана био је организован заједнички одлазак на неку од оближњих плажа. Овако испланиран пут дао је прилику свима да се свакодневно баве разним спортским активностима на води, пливају и одморе пред скоро полазак у школу. Имали су прилику да виде Зворнос, место у коме су боравили, оближњи град Катерини, Паралију, Неи Пори, Олимпик бич, Лептокарију, као и Солун у повратку за Србију.

Поред одмора и купања у водама Егејског мора упознали су се и са културом грчког народа и Грчке Цркве, а све то захваљујући Високопреосвећеном митрополиту китруском Г. Георгију на чији су позив и дошли. Имали су прилику и да учествују у једној од њихових литија које предводи митрополит са Богородичином плаштаном кроз Паралију. Узевши учешћа и на архијерејским Литургијама у Неи Порију и Леп-

токарији научили су више о разликама у богослужењу Српске и Јеладске Цркве, те проширили своје литургијско и богословско знање. Вече пред њихов полазак кући, Високопреосвећени митрополит Г. Георгије је одржао предавање о мисионарској делатности на афричком континенту где је и сам провео неко време.

Затвори уста ономе који клевета у уши твоје како са њим не би сагрешио двојним грехом, и сам навикавајући на погубну страст и њега не спречавајући да злослови против ближњега. – Свети Максим Исповедник

У суботу 17. августа су након доручка кренули пут Србије те већински део дана провели у Солуну. Обишавши Српско војничко гробље као и солунске храмове попут храма Светог Димитрија, Светог Григорија Паламе и Свете Софије, одали су почаст нашим прецима који су своје животе положили да би они живели лагодно данас те целивали мошти великих светитеља Православне Цркве.

Увече су кренули из Солуна ка Београду са помешаним осећањима – тугом и радошћу. Тужни због завршеног летовања, али радосни и захвални ВДС-у због прилике која им је дата и новостечених познанстава стигли су назад у Србију.

Сабор карловачких богословаца

У поподневним сатима, 23. септембра 2023. лета Господњег, почео је Сабор карловачких богословаца у знаку обележавања јубилеја 230 година постојања Карловачке богословије. Ово је посматрано кроз историју, трећи сабор богословаца у последњих шездесет година њеног рада. Вечерње богослужење су служили архимандрит Гаврило Стевановић - игуман манастира Озрен, презвитери Бојан Нинковић - секретар Епархијског Управног Одбора и Станко Лакетић - старешина Саборне цркве, те ђакон Василије Јосимовић. На служби се сабрало мноштво свештеника који су добар темељ свом богословском знању ударили нигде друго до у Карловачкој богословији. На сабрању су, поред Митрополита сремског Господина Василија, молитвено присуствовали и Господа архијереји Константин Ђокић - умировљени епископ средњоевропски и Георгије Ђокић - умировљени епископ канадски, такође некадашњи ученици нашег училишта. По вечерњој служби, на главном тргу Срем-

ских Карловаца уприличен је свечани јубилејски концерт професора и ученика нашег богословског училишта - „Дивне песме, дивни обичаји». Одржани концерт био је изванредан сплет духовних и народних песама. Хор је извео 15 песама од стране великих композитора по разним напевима. Три песме су отпеване једногласно, по карловачком напеву, записане у ноте од проте Ненада Барачког, такође карловачког ђака. По завршетку концерта, одржана је промоција монографије Карловачка богословија као и нове књиге Богословци и Карловци која садржи радове бивших и садашњих професора и ученика Богословије, као и матурантске таблосе свих генерација од последње обнове 1964. до 2024. године. На почетку промоције све присутне је поздравио Господин Ректор, те препустио реч крстоносном проти Милошу Весину. После изузетних речи проте Милоша о књизи Богословци и Карловци говорио је и прота Стојадин Павловић. Након промоције, уприличена је заједничка трпеза љубави

за све карловачке богослове, некадашње и садашње. На крају вечери кратко су се обратили и прота Драган Мићић, те Господин Ректор.

Други дан 24. септембра, Светом Архијерејском Литургијом, којом је званично обележен сабор, началствовао је Његово Високопреосвештенство Архиепископ сирмијски и Митрополит сремски Господин Василије уз саслужење умировљене браће архијереја Константина и Георгија Ђокића. Поред Госпе Епископа саслуживало је многобројно свештенство и ђаконство Српске Православне Цркве који су завршили Карловачку богословију последњих деценија. Беседу на Литургији произнео

је прота Милош Весин. На крају Високопреосвећени Митрополит је поздравио окупљене богословце и позвао на даљи наставак дружења у комплексу Богословије. Свечани ручак за све некадашње и садашње богослове, професоре и прислижитеље почео је певањем Хора Богословије и благословом Митрополита Василија. Овом дивном скупу су поред бројних богословаца присуствовали и представници републичких, покрајинских, градских власти као и представници српске војске, основне школе и Карловачке гимназије те пријатељи и добротвори наше школе. Међу првима се сабранима обратио градоначелник Сремских Карловаца господин Дражен Ђурђић, а по његовом говору све присутне је поздравио и ученик четвртог разреда господин Рајко Марковић. У наставку је уследио и музички програм, те је у пријатној атмосфери настављена свечана трпеза. У току трпезе се окупљенима обратио и Ректор београдске Богословије Светога Саве протођакон Радомир Врућинић, ина-

че ђак наше школе. Заблагодарио је оцу Ректору нашег училишта на труду које исказује претходних година, те се подсетио својих ђачких дана проведених у нашем училишту. Госте је својом особито надахнутом беседом окрепио Високопреосвештени Господин Митрополит Василије, који је топлим речима оца и пастира подсетио све шта значи бити ученик Христов и богословац. У уметничком програму су поред осталих наступили и госпођа Јасна Кочијашевић, госпођа Александра Падров, господин Никола Роквић као и наши ђаци богословци. Било је лепо видети како браћа живе заједно. Нека тако буде до у вечност.

Међународна научна конференција

Поводом обележавања великог јубилеја нашег Богословског училишта у Сремским Карловцима тј. 230 година од оснивања Карловачке богословије организован је међународни научни скуп у трајању од 11. до 13. октобра 2024. године под називом „Српска црквена просвета – 230 година Карловачке богословије“. Научна конференција је званично отворена у преподневним часовима. На почетку исте поздравно слово Његове Светости патријарха српског г. Порфирија прочитао је викарни Епископ новобрдски г. Иларион. Патријарх је између осталог у поздравном слову написао: „Наука тражи егзактне податке, историјски проверљиве и доказиве. Тај принцип је у историји Богословије Светог Арсенија управо успоставио њен ректор и професор, блаженог спомена архимандрит Иларион Руварац. Но, знао је он као што и ми знамо да извори, књиге, повеље и списи, никада неће моћи да искажу и изразе и све оне непроспаване ноћи наших богослова који су „занесени“ науком Христовом изгарали да своју веру у Њега покрепе и знањем о Њему; неће моћи да искажу жртву генерација професора и

особља које се 230 година неуморно старало о 3.500 ученика ове Богословије, колико их је изашло из ове образовне установе од те давне 1794. године до данас.“ Поред Преосвећеног Епископа Иларион обратили су се Високопреосвећена господа Митрополити сремски Василије, као духовни отац Карловачке богословије, те зворничко-тузлански Фотије, некадашњи професор нашег училишта. У наставку се окупљенима обратио директор Дома руског заграничја „Александар Солжењцин“ господин Виктор Москвин, и за њим духовни покровитељ наше школе Високопреосвештени Митрополит сремски Господин Василије. Уводно слово одржао је председник Матице српске, господин Драган Станић. Потом је конференција почела са радом по научним сесијама. Прва и друга сесија одржане су у свечаној сали „Патријарх Георгије Бранковић“ и новоотвореној сали „Патријарх Герман Ђорић“. Модератори прве сесије били су протојереј-ставрофор проф. Др. Дарко Ђого и ас. мср Марко Ромић, док су другом сесијом председавали јереј проф. Др. Србољуб Убипариповић и ђакон Будимир Кокото-

вић. На научној конференцији су своје радове представљали истакнути научни посленици из Београда, Бања Луке, Беча, Париза, Битоља, Варшаве, Источног Сарајева, Москве, Новог Сада, Стокхолма, Солуна, Санкт Петербурга, Сомбора, Трпиње, Цетиња, Крагујевца и Шапца. По завршеним сесијама уприличен је обилазак изложбе о Карловачкој богословији отвореној дан раније. Затим учесници научне конференције су молитвено присуствовали вечерњој служби у Саборној цркви Светог Николаја, а по истој је за све уприличена трпеза љубави.

Други дан научне конференције, у суботу јутро, служена је Света Литургија којом је началствовао прота Благоје Рајковић, ректор Цетињске богословије

ске цркве, Драгана из Битоља - Македонска црква као и Марка, ђакон Саборне цркве из Карловаца. Учесници скупа су, по завршетку Литургије, били угошћени у гостопримници Богословије на јутарањој кафи и чају, а потом и на доручку у великој трпезарији нашег училишта. Затим су одржане трећа и четврта сесија научне конференције. Модератори треће сесије били су протојереј-ставрофор Марко Шукунда и госпођа Снежана Павловић, док су четвртом сесијом модерирали протојереј-ставрофор проф. др. Мирољуб Симијонов и ипођакон Александар Вујовић, професор Цетињске богословије. У подневним часовима конференција је званично закључена, те је уследило фотографисање свих учесника исте. По закључивању научне конфе-

уз саслужење гостујућих свештенослужитеља: прота Јована Кумевског из Скопске богословије из Северне Македоније, Андреја Мојаренка из Кузбаске богословије из Русије, Луке Годуна, намесника архиепископа Георгија за Војску Републике Пољске, те јереја Гвоздена Милановића, службеника Епархије сремске, као и ђакон: Саве из Китруске митрополије - Јелад-

ренције наше училиште је организовало за учеснике заједнички обилазак манастира Гргетег који датира из 15. века, а основао га је деспот Вук Бранковић. Вратили су се на вечерњу службу у Саборној сремскокарловачкој цркви, те угошћени на заједничкој вечери.

Научна конференција „Српска црквена просвета - 230 година Карловачке

ском Георгију даровао панагију. Високопреосвећана господа Митрополити су се кратко обратили. Владика Василије се захвалио на доласку Митрополиту Георгију, те подсетио на значај одржане конференције у Богословији која чува традицију дугу 230 година. Владика Георгије се захвалио на позиву и гостопримству у Карловачкој богословији, те упутио позив да је наш народ

богословије“ завршена је Светом Архијерејском Литургијом којом је началствовао Митрополит Китруса, Катеринија и Платамона Господин др Георгије уз саслужење Митрополита сремског Господина Василија и бројно свештенство из наше бројних помесних цркава. На крају Евхаристијског сабрања Митрополит Василије је на молитвено сећање и као знак јединства митрополиту китру-

уверк добродошао у Јеладској Православној Цркви.. На самом крају уприличена је заједничка трпеза љубави за све учеснике конференције, професоре и богословце нашег Училишта. У миру и слози, разишли су се учесници овог лепог скупа, радујући се братској љубави и богољубљу које се осетило сва три дана у Богословији у Сремским Карловцима.

Патријарх Порфирије освештао школску капелу

У знаку обележавања великог јубилеја наше школе – 230 година постојања Карловачке богословије у четвртак, 17. октобра 2024. године, извршено је освећење капеле Светог Арсенија Сремца при Богословији.

Светом Архијерејском Литургијом начеловао је Његова Светост Патријарх Српски Господин Порфирије уз молитвено присуство Високопреосвећене господе Митрополита новограчаничко-средњозападноамеричког Лонгина и сремског Василија. Његовој Светости су саслуживали високопреподобни архимандрити Нектарије Ђурић - секретар Светог Архијерејског Синода и архимандрит Данило Гаврановић - директор Патријаршијског управног одбора високопреподобни, протојереј-ставрофори Станко Марковић - акхијерејски намесник Епархије швајцарске, Обрен Јо-

вановић, Бранко Ђурчин, протојереј Зоран Пајкановић, те протођакони Драган Радић – старешина храма Светог Саве и Радомир Врућинић – ректор Богословије Светог Саве у Београду. У својој беседи, на крају Свете Литургије, патријарх је подсетио све шта значи бити истински богослов и да угледајући се на Господа нашега Исуса Христа стекнемо општење са Богом. По завршеном Евхаристијском сабрању уприличен је пријем за драге госте у свечаној сали „Патријарх Георгије Бранковић”. У току пријема гости су се опустили уз неколико изедби малог ор-

кестра нашег училишта. Потом се господин Ректор обратио и захвалио на доласку Његове Светости и свих нама драгих пријатеља из Србије и шире. Богословија је овом приликом Његовој Светости даровала позлаћену икону нашег покровитеља – Светог Арсенија, панагију и пенкало израђено поводом овогодишњег јубилеја. По уручењу дарова наш професорски колектив отпевао је карловачко многољетствије. Као и увек, уследила је трпеза љубави за све госте као и за колектив Богословије на коме су се обратили Високопреосвећена господа Митрополити Василије и Лонгин. У благословеној радости и братској завршен је данашњи сусрет. Добротвори обнове капеле Светог Арсенија су: протојереј Зоран Пајкановић, господа Винко Вујасин, Зоран Лемић, Вица Зељковић, Младен Милановић и Стефан Крнета као и црквене општине из Швајцарске.

Прослава Светог Арсенија у години Јубилеја

Богословско училиште у Сремским Карловцима од свог обновљења 1967. године прославља Светог Арсенија Сремца, II Архиепископа српског, као свог заштитника и заступника пред Господом. Тако је и у години Јубилеја свечано почела прослава овог угодника Божјег, а нашег патрона и небеског покровитеља.

У навечерје празника, служено је празнично бденије у Саборној сремско-карловачкој цркви Светог Николаја Мирликијског. Бденије је служио Његово Високопреосвештенство Митрополит сремски господин Василије. Његовом Високопреосвештенству саслуживали су крстоносне проте Михаило Марјанац и Мирослав Јосимовић, протонамесник Даниел Кобиљски,

те ђакони Горан Власац и Марко Стефановић. Из професорског колектива наше Богословије саслуживали су архимандрити Арсеније Матић и Клеопа Стефановић, те јереј Ђорђе Милидраг.

Прослава је, по завршеном богослужењу, нестављена у нашем Училишту. На почетку, како то по традицији бива, у Управној згради парох сремскокарловачки јереј Станко Лакетић извршио је чин водоосвећења.

У наставку уследила је трпеза љубави са

драгим пријатељима и добротворима наше Богословије уз чију помоћ васпитавамо и приводимо на пут Божји будуће свештенослужитеље и богослове Цркве. Овом приликом уручене су захвалнице ктиторима и приложницима школе у години јубилеја. Осим њих, за свој труд и рад у току школске године, награђена је неколицина ученика пригодним даровима.

Евхаристијско сабрање на дан празника предводили су Његово Високопреосвештенство Митрополит сремски г. Ва-

Преосвећени је честитао славу и пренео поздраве Његове Светости Патријарха српског г. Порфирија. Захвалио се митрополиту на његовој жртви и подсетио на важност јединства нашег народа. Богословцима је поручио да истрају у изучавању богословља, да се уче смирењу које подстиче и остале врлине.

Затим се обратио и Митрополит Василије подјеливши радост славског сабрања. Митрополит је владици Илариону у знак захвалности даровао панагију, а потом је одликовао орденом Светог Арсенија

силије и Његово Преосвештенство Епископ новобрдски и викар Патријарха српског г. Иларион. Господи Епископима саслуживало је многобројно свештенство Српске Цркве.

На почетку Свете Литургије, три ученика матуранта: Божин Петар, Зекић Лука и Нонковић Стојан руком Митрополита Василија уведени у први степен свештенства - чин чтеца. По заамвоној молитви, митрополит и владика су благословили славске дарове, а у славу и част нашег покровитеља Светог Арсенија.

На крају Литургије вернима се обратио владика Иларион подсетивши на живот и дело Светог Арсенија.

крстоносног проту Марка Шпановића, ректора Богословије у пензији, те господу Милана Ђукића и Ненада Иванишевића, иначе добротворе наше школе.

На други дан патрона наше школе, дана 11. 11. 2024. године, служена је Света Литургија и парастос свима упокојенима који су учили и који су се учили у нашем училишту.

Евхаристијским сабрањем начелствовао је протојереј Никола Пејовић - старешина храма Христовог Васкрсења у Подгорици, уз саслужење Ректора богословије протојереја-ставрофора Јована Милановића, архимандрита Клеопе Стефановића, протe Момчила Вукотића, презвитера Бранислава Керчког, Станка Лакетића и Ђорђа

Милидрага, те ђакона Синише Глишића, службеника Светог Синода наше Свете Цркве.

После заамвоне молитве одслужен је парастос свим упокојеним оснивачима, професорима, ученицима и прислужитељима те добротворима овог часног училишта.

По завршетку Свете Литургије о. Никола се обратио поздравним словом ученицима наше школе истакавши да посебно обрате пажњу на лепоту заједничког живота и да чувају благослове које ова школа њима пружа. Захвалио се свима на братској љубави и гостопримству. У поподневним сатима послужен је ручак и уручене јубиларне награде и свим радницима Богословије. Био је то леп дан нашег заједништва у вери, трудољубљу и Богољубљу.

Награђени светоарсенијевски темати поводом прославе славе

Као и сваке године, у нашој Богословији организовано је писање светоарсенијевских темата. Сви су показали марљив труд и рад, те љубав према богословској науци.

Награђени су следећи:

1. **Будишин Сергије**, 1. разред – клирик Епархије банатске. Писао темат из предмета Историја Српске Цркве на тему „Велика сеоба Срба (1690)“.

2. **Милутиновић Вељко**, 5. разред – клирик Епархије зворничко-тузланске. Писао темат из предмета Омилитике на тему „Важност проповеди у мисији Цркве“.

3. **Станковић Сретен**, 4. разред – клирик Епархије зворничко-тузланске. Писао темат из предмета Догматике на тему „Тајна Христа и тајна спасења по Светим Оцима“.

Специјлну награду Његовог Високопреосвештенства Митрополита сремског г. Василија за темат из предмета Литургике добио је господин **Вељко Милутиновић**, ученик 5. разреда и клирик Епархије зворничко-тузланске. Он је писао на тему „Једнообразност богослужења у Православној Цркви“.

Специјалну награду „Свети Иринеј Ђирић“ за писање на тему из Светог Писма добио је господин **Петар Божин**, ученик 5. разреда и клирик Епархије сремске. Он је писао на тему „Поуке Беседе на гори Господа Исуса Христа“.

Сваки дан има
вечни значај за
човека; хтео или
не, човек сваког
дана постаје
бесмртнији или
смртнији, вечнији
или пролазнији.
– Свети Јустин
Телијски

Свеноћно бденије у капели Богословије

Православна Црква је у својој дугој традицији успоставила много заједничких саборних празновања светитеља. Тако је најлепши пример тога управо празновање Света три Јерарха – Светог Василија Великог, Светог Јована Златоустог и Светог Григорија Богослова које празнујемо 12. фебруара сваке године. Овај празник сведочи о тој лепоти заједничког подвига духовног живота као и о томе да у Богу сваки подвиг достиже једну и јединствену меру, а то је светост и Царство Божије.

Поред празника који је настао код браће Грка, а који се после пронео по целој васељени, постоји и празник Света српска три Јерарха. Овај празник је настао почетком XVIII века у моменту када се већ десио Велика сеоба Срба после рата између Хабзбуршке монархије и Турске империје када је велики број не само народа, него и монаха прешао на „северне стране”.

По окончању рата било је јасно да се српски народ неће вратити на просторе са којих је кренуо. Однели су живо сведочанство и сећање на Пећку патријаршију коју је подигао својим старањем архиепископ српски Свети Арсеније Сремац. Исто тако, знали су да долазе на просторе који су били отаџбина и место порекла пећког и жичког Светог Арсенија. Срби су се овде упознали и осведочили живим сећањем и молитвеним делом и присуством Светог Максима, архиепископа српскога. Манастир Раковац је у то време имао мноштво монаха које је формирало ново језгро око задужбине Раке, коморника цара Душана. То новоформирано братство манастира Раковца је у својој братији тада имало и јерођаконана Антонија Раковачког, који је као врло писмен и образован, а упознат са житијима сва три велика српска јерарха саставио велику – полијелејну службу тројици српских јерараха – Сави, Арсенију и Максиму која се служи 17. односно 18. новембра сваке године. Он је негујући култ Светог Саве и Светог Арсенија, а опет свестан значаја Светог Максима схватио да је заједничка служба

тројици Светих српских јерараха начин да се узвелича Господ, али и сачува јединство Цркве и народа у њиховим подвизима, трудима и њиховом светошћу. Као узор за састављање ове службе коришћена је служба Света Три Јерарха, али и личне службе тројице светитеља. Тропар, који је врло интересантан, упућује на тропар Света три Јерарха. Све ово сведочи о лепоти службе која је била појана у светињама Раковцу и Крушедолу.

Како се део моштију Светог Арсенија налази у Саборној Цркви, јер је он патрон целе Епархије сремске, а са жељом да капела која њега празнује као свог небеског покровитеља прослави свој дан, у ноћи 17. на 18. новембар 2024. године, по благослову Његовог Високопреосвештенства Митрополита сремског Г. Василија, а старањем Управе Богословије, служено је свеноћно бденије са циљем да узвелича лепоту духовне радости празновања тројице светитеља у Богословији који су чувари духовног живота на простору Срема и покровитељи свих богословаца у Српској Цркви.

На свеноћном бденију началствовао је игуман старохоповски архимандрит Атанасије уз саслужење игумана раковачког јеромонаха Евгенија, протонамесника Саве Мишановића, јереја Ђорђа Милидрага и ђаконана Марка Стефановића. Светом Литургијом је началствовао ректор Богословије

протојереј-ставрофор Јован Милановић уз саслужење: архимандрита Атанасија старохоповског, протонамесника Саве Мишановића, јереја Станка Лакетића и ђаконa Марка Стефановића. На Светој Литургији је благосиљано кољиво у част и спомен Светитеља Саве, Арсенија и Максима. Бденије се завршило рано у зору и сви су орадошћени ноћним трудом заблагодарили Богу што су имали прилику да присуствују том величанственом духовном слављу.

Било је лепо видети свештеноархимандрите, јеромонахе и монахе из фрушкогорских манастира, свештенике из разних крајева Срема како заједно са богословцима и гостима са Богословског факултета певају целаноћно песме тројици Светих српских Јерараха - Сави, Арсенију и Максиму. Ово дело ће, Божијом помоћу и заступништвом Света српска три Јерарха постати обичај у нашем училишту.

Божии радости - дар Цркве другима

Посета Дечјем селу „Др Милорад Павловић”

Са благословом и великом подршком Високопреосвећеног Митрополита сремског Господина Василија, ученици Карловачке богословије посетили су, предвођени Митрополитом лично, те ректором и професорима богословије Дечје село „Др Милорад Павловић” у Сремској Каменици 11. децембра 2024. у вечерњим сатима.

Програм са почетком у 19ч отворио је господин Мирко Јанкелић, директор ове филантропске установе, да би потом наступила деца на старању у Дечјем селу, као и ђаци богословије који су за све присутне извели пригодни божии програм.

У завршници програма се сабранима обратио Високопреосвећени Митрополит Василије подсећајући нас на важност

саосећања и бриге за најмлађе. Митрополит је са ученицима богословије разговарао са децом, пружио им охрабрење и духовну утеху, подсећајући их на вредности које нас уче Христове речи: „Пустите дјецу, и небраните им да долазе к мени, јер је таквих Царство небеско.” (Матеј 19:14).

Свим штићеницима си подељени божии поклон пакети, а домаћини су организовали трпезу љубави. Млади богословци су, уз подршку Митрополита, сами прикупили средства за поклоне, показујући бригу и саосећање. Радујући се доласку празника али и Христа у овај свет, подвигом љубави освећујемо своја срца како би и она постала место обитавања Божијег.

Свако добро
дело
је дело
љубави. –
Свети Јован
Златоусти

Карловачко појање – развој траје и даље

Ми који Херувиме тајанствено избражавамо, и Животворној Тројици Трисвету песму певамо, сваку сада животну бригу оставимо. ----- ВЕЛИКИ ВХОД ----- Као они који ће примити Цара свих, Анђелским Силама невидљиво праћенога. Алилуја, алилуја, алилуја.

Марта 2023. године имао сам прилику да присуствујем отварању и радионицама Епархијског центра за црквену музику Димитрије И. Стефановић у Бечу. У мношту занимљивих догађаја посебно су се истакла предавања о развоју и току Свете Литургије. Предавач се посебно осврнуо на развој *Херувимске песме*, што ме је подстакло да се и сам позабавим овом темом.

Развој *Херувике* је био веома сложен. У погледу њеног појања или праксе, не даје нам могућност да дођемо до сигурних закључака. Првобитно је Вход Дарова – Велики Вход вршен веома једноставно, без појања и заједно са приношењем Дарова од стране верних (пример је древна Литургија апостолских установа). Средином 6. века у Цариграду долази до значајних измена у овом делу Свете Литургије.

Где је исправно прекинути *Херувик* ради Входа? Цела химна *Херувимске песме* написана је као јединствена композиција, нека врста обраћања народу, а састоји се од само једне дугачке реченице. Где ће она бити прекинута ради Великог Входа смислено испадне да је сасвим свеједно, те да је,

у суштини, у питању нека врста игре са музиком у Литургији. Смисао речи *Херувике*: остављање животних брига од стране верних који се угледају на анђеле и односи се на целокупно вршење Тајне, појање *Трисвете песме* се односи на појање те *Трисвете песме* – победничке песме заједно са Херувимима и Серафимима приликом молитве светог Приношења, док се примање Цара односи и на само преношење и приношење бескрвне жртве.

Свети Теодор Андидски каже: „*Херувимска песма* све подстиче да одатле па до краја свештенослужења буду пажљивији умом, оставивши иза себе сваку животну бригу, као они који путем Причешћа треба да приме великог Цара”.

У пракси се често примећује неспретно прекидање *Херувимске песме*. С обзиром на њен значај, на иницијативу мог брата по учењу Јована Стругара, одлучио сам да покушам да пронађем начин да *Херувимска песма* у свом богослужбеном извођењу остане целовита, без понављања и прекидања. Инспирисан овим проблемом, упустио сам се у модификовање Првог гласа поменуте песме, посебно одомаћеног у нашој Богословији. Већ постојећи Мокрањчев запис скраћен је због уклапања са током Литургије. С обзиром да је током хришћанске историје Света Литургија природно била прилагођавана датим условима богослужења, овај нотни запис је скроман покушај или предлог како би се могао изводити други део *Херувимске песме*, а све ради непрекинутог и уху пријатнијег служења Литургије.

Милан Димковић

Оно што треба да заокупља нашу пажњу, децо моја, јесте љубав према другом човеку, јесте његова душа. Што год да чинимо – молитва, савет, опомена – све чинимо са љубављу. Без љубави од молитве нема користи, савет вређа, опомена шкоди и упропашћује другог који осећа да ли га волимо или не волимо, и реагује на одговарајући начин. Љубав, љубав, љубав! Љубав према брату нашем припрема нас да више заволимо Христа. – Свети Порфирије Кавсокаливит

Однос савременог човека према светом причешћу

Евхаристија је центар аутентичног хришћанског живота. Без Литургије човек се не може назвати хришћанином, био он добар или зао, леп или ружан (како се, што је очигледно, људи данас деле). У њој сваки хришћанин прима у себе утемељивача Свете Литургије, самога Христа. Та велика Тајна данас многе доводи у дилему да ли се треба, колико и како причешћивати, како бити спреман за сједињење са Христом.

У Светом Јеванђељу читамо: „Ако не једете тело Сина Човечијега и не пијете крви његове, немате живота у себи. Који једе моје тело и пије моју крв, има живот вечни; и ја ћу га васкрснути у последњи дан” (Јн 6, 53–54). И даље: „Који једе моје тело и пије моју крв, у мени пребива и ја у њему. Као што мене посла живи Отац, и као што ја живим због Оца, и онај који једе мене, и он ће живети због мене” (Јн 6, 56–57). Из овога се види неопходност примања Христа, као и благословене последице истога. Свети Василије Велики хвали (а тиме и сведочи о односу верних према причешћу у његово време) и говори да је веома добро и корисно сваки дан се причешћивати Христом. О свакодневном причешћивању сведоче и Свети Кипријан, Свети Амвросије Милански, Свети Иполит, Свети Јован Златоусти и др.

Данас се да видети да народ не прилази из страха Светој Чаши плашећи се Божјег гнева или чега другог. Одакле то потиче? Човек покушава својим slabим умним силама да схвати Бога, да види како и на шта Бог реагује, покушава да схвати кључ по којем Христос (грубо речено) функционише. Шта заправо хоће човек? Хоће да буде сигуран! Христос за њега представља ризик! Човек мисли (заробљен у себи, у свом страху да не остане нешто што га може изненадити, нешто што је неочекивано и ван његове контроле, можда и непријатно): „Не знам какав је Бог. Може бити да ће се прогневити, па ме неће спасти”. Али то је само претпоставка и мишљење

које је под великим знаком питања. Нико никад није успео нити ће икад успети да стави Христа у оквире или рам као слику, па да каже: „Е, овакав је Христос”, те да зна како Христос и на шта реагује, кога спасава а кога не. Христос хоће срчане људе (то су они кадри да трпе бол и одбаченост од других, што јесте тежак крст), а не спаковане и програмиране, ушушкане у комфор у сигурности. Са сваким човеком жели истински однос, а то је показао у рвачком подухвату са праоцем Јаковом. Истинити људи су они што не пријају другима, јер су им превише бучни, кабасти, различити, непобожни (јер не стају у наше оквире побожности), нису спаковани као фарисеји и не чешкају уши. Дакле, искреност, тј. истина треба да оставља свој траг у свему што човек ради. Не може се бити истинит без Истинитог Христа! Ко хоће Христа да упозна онаковог какав заиста јесте, нека му сâм приђе онакав какав јесте – без икаквих маски и представа о себи, другима и Богу. И упознаће Га! Неће више морати да пребива у својим врло често погрешним умовањима. Ко неће да упозна Христа и не причешћује се, тај иде даље кроз живот причешћујући се самим собом (човек се мора причешћивати, да ли Христом или собом, на њему је).

Што се тиче поста и исповести као предуслова за причешће, то се нигде не помиње у канонима и Светом Писму, што не значи да не треба постити и исповедати се. Све што је Црква установила, треба држати и поштовати. Такође, подвиг и аскетизам и јесу и нису предуслови за причешће. Подвиг је кретање, усмеравање ка нечему или некоме, може да буде подвиг ка Христу или ка себи. Подвиг ка себи је трпање целог света у себе да би се Ја обогатило, при чему се врло често инструментализују други у циљу свог самообожења. То је суштински

Кад видимо човека који је, поред тога што има све, напет, забринут и тужан, знајмо да му недостаје Бог. – Свети Пајсије Светогорац

самодовољност. Самодовољност (бити задовољан својим аскетизмом и свим оним што је у личности „побожно“) јесте сигурна кућица за онога ко мисли да ће се достојно причестити. Јер, када је он већ такав аскета, како га се Бог може гнушати? Он је сад достојан и Бог просто нема права да га исправи у нечему или му покаже где је „шупаљ“. Њему Христос није потребан јер, ето, успео је у свом подвигу и чишћењу од страсти; њему не треба нико осим њега самог. Несвете тајне сигурности и самодовољност имају своју химну, а она гласи: „Душо, имаш многа добра сабрана за многе године; почивај, једи, пиј, весели се“ (Лк 12, 19). А шта Христос каже: „Безумниче, ове ноћи тражиће душу твоју од тебе; а оно што си припремио, чије ће бити?“ (Лк 12, 20). Такав подвиг јесте попличан пут до одвојености од Бога и не води причешћу. А подвиг ка Христу је израз жеље да се сјединимо са Њим. Будући да су људи бића са вољом која може да бира једно или друго, наш одабир подвига јесте одабир причешћа (да ли Христом или собом), тако да подвиг јесте показатељ киме се причешћујемо. Зато: ко се причешћује Христом, тај треба да је и подвижник ка Христу. Човек је увек аскета и подвижник јер сваког тренутка може своје мисли, осећања да дела, да друге своје силе подвизава ка Христу. Зато се треба подвизавати трезвеноумно (и пре и после причешћа) и причешћивати се. Штавише, тиме човек испуњава Божију заповест о суботи, дану када је одмор Божији. Како се Бог одмара? Киме? Тобом. Кад год се причестиш и кад као својеврсни богоносац трпиш, тешиш, помажеш, радујеш – ти Њега, Христа, одмараш. Без причешћа се никада нећемо очистити од страсти, јер у њему примамо Христа и благодат очишћења (кад се очи-

стимо, онда благодат просветљења; кад се просветлимо, онда благодат обожења). Пазимо шта радимо сједињени са Христом! Свети апостол Павле каже: „Хоћу ли, дакле, узети удове Христове и од њих начинити удове блуднице? Никако!“ (1Кор 6, 15)

Потребно је свакако молити се и постити по благослову духовног оца, те изнети спасење које добијамо у сједињењу са Христом до краја, тј. живети живот до краја, што је највећи подвиг. Кроз живот нас Христос преображава шаљући нам одређене ситуације и људе да би нам показао истину, да бисмо видели какви смо. (Да нисмо добри, јер Христос каже: „Што ме зовеш благим? Нико није благ осим једнога Бога“. (Мт 19, 17)) Христос зна какви смо, али то морамо знати и ми да бисмо Га заиста упознали „лицем к лицу“ – што и јесте прави циљ хришћанског живота.

Павле Мишевић

Важност проповједи у данашњем свијету

(одломак из светоарсенијевског темата „Важност проповједи у мисији Цркве“)

Свако вријеме носи своје бреме и због тога црквена проповјед никада не престаје. У XXI вијеку свијет се нашао у великој опасности од разних идеологија које се противе Христу, који се противе свему ономе што је у људској природи. У људској природи није гријех, већ заједница са једним и истинитим Богом, те Црква не смије да посустане у борби против погрешних учења којима је за циљ да нечастиви царује Земљом.

Христос је исти и јуче и данас и сутра. Иако притиснута са свих страна, Црква не може да посустане као што то неке „цркве“ чине. Протестанска црква је својом „слободом“ и жељом да иде у корак са временом почела саму себе да урушава. Њихове присталице схватају да ако се може све

Онај ко у срцу своје види траг мржње према ма ком човеку за ма какву погрешку, потпуно је туђ љубави према Богу. Јер љубав према Богу никако не трпи мржњу према човеку. – Свети Максим Исповедник

промијенити и прилагодити времену¹ то није оно што им треба. Људима је потребно нешто ослабађајуће, нешто што их уздиже изнад овоземаљске пролазности. Црква у својој истинској пуноћи није земаљска институција, Она је заједница са Богом која тежи и добија свој врхунац у Царству Божјем. Црква прихвата у окриље људе и помаже им да се склоне и изборе са злом овога свијета које не ради ништа до тога да људе одвоји од Бога. Због тога многи одлазе из протестантизма, јер виде да се ту не могу избавити од свијета.

Данас је велики проблем у начину живота свих људи. Све је усмјерено ка брзом животу, да све буде инстант, што не може и не треба да буде. И онда када човијек схвати да не може све добити, да не може управљати и имати контролу над свиме око себе долази до нових проблема. Долази до депресије, до удаљености од других, нездравог повлачења у себе итд. До свега наведеног дође јер је човијек веома удаљен од Бога и нема гледиште да је око њега све пролазно. Та удаљеност од Бога допушта демонима да уђу још више под кожу људи. Онда дође до нетпрељивости међу људима другачијих народности и култура, до разних погрешних идеологија о родној равноправности, о концепту брака, о јединственим личностима које је Господ створио... Данас је у свијету почело такво стање да се забрањује било какво мишљење противно тим идеологијама. Затим, са друге стране долази се до питања - Гдје је та једнакост свих коју они пропгирају, ако неко не може да искаже своје мишљење које није у сагласју са њиховим? У свијету се више не води питање једна-

¹ Протестанти су, да би ишли у корак са временом, допустили женско свештенство, истополне бракове... Чак постоји и случај да су се они једном приликом хвалили како имају свештеницу која је прије тога промјенила пол. Допуштају све што је канонима Цркве стриктно забрањено.

кости, него се води борба против свега што је противно новим идеологијама које руше Цркву, човјечију заједницу са Богом и уопштено самог човјека. Све ово говори да је у данашње вријеме црквена проповијед неопходнија него икада у пертходна два миленијума.

Ипак, знајући такође, да је данас свако врло осјетљив, а понајвише омладина, Црква и њени проповједници морају повести рачуна о томе како ће залутале приволити заједници са Богом, а да не мјењају суштину свога исповиједања. Често се, нажалост, могу сусрести лоши примјери². Нпр. младић који није ишао у Цркву од младости, а био је добар и честит, почне ићи у храм и вјеровати у Бога. Због тога се промјени и постане још гори и неподношљивији према својим пријатељима, често их грдећи. Са друге стране, догоди се да један брачни пар живи у слози и миру све док један од супружника, нпр. жена не почне активно учествовати у црквеном животу. Послије тога зна се десити да брак буде на ивици распада и пропасти, јер муж од жене не чује благе ријечи него константне препирке о томе како он не пости, не моли се итд. Свакако да, ако један супружник постане вјерујући, треба привести Цркви и другог, али на веома обазрив начин како га још више не би удаљио од православља и Бога. Зашто се то дешава? Најчешће се то догађа, јер се акценат стави на мање важне ствари.

Мисионар треба да приводи људе Цркви која је Христова, а не због тога јер је то само у традицији одређеног народа. Он када проповједа мора да сву пажњу усмјери на Христа и на Његову љубав према људима како би имао успјеха, јер ће у супротном добити контра-ефекат. Један младић који

² Наведене примјере говорио је један игуман Руске цркве, Петар Машчеинов, на основу личних доживљаја. Иако су конкретно ови догађаји његова свједочења могу се често примјети око свих нас.

Буди опрезан, чедо моје, и не дозволи да време пролази бесплодно и без побољшања за твоју душу, јер смрт долази као лопов. Тешко нама ако нас затекне у лењости и немару. – Старац Јефрем Аризонски

је пришао протестантизму свједочио је: „Двије године сам ишао у московске храмове и слушао проповједи, а у 90% њих нисам чуо ништа о Христу и Јеванђељу”. Ово свједочење довољно говори да се Христос не смије запоставити³. Црква не може да буде претстављена као институција забрана, законна и обавеза, него је потребно приказати је као пут ка истинској слободи и Богопознању.

Проповједник не може допустити да једно говори, а друго чини. Живот без иједне ријечи испуњен добрим дјелима ће постићи много више у православној мисији него ли хиљаде ријечи без Живота⁴. Људи се највише угледају на то шта свештеник тј. проповједник ради, а тек затим на оно што говори. Митрополит зворничко-тузлански Фотије у једној од својих проповједи је рекао: „Да Православље сведочимо животом својим. Људи неће веровати некоме ко не посведочи животом своју веру.”⁵ Дакле, нико неће поверовати ономе који вјеру не свједочи својим животом. Пак, уколико су говор и дјела у симбиози, у савршеном јединству, онда ће се врло лако постићи жељени ефекат, те ће се многе душе привести ка спасењу.

Оно што је још важно приликом мисионарења и проповиједања у данашњем свијету јесте приступ. Када некоме говоримо о Христу, у нама мора бити искорењено

свако зрно предрасуде и надмоћи. Господ је дошао ради свих, те тако треба прави мисионар да буде свима све. У овоме је добро слиједити и примјер апостола Павла који је свима био све⁶ да би неке придобио ради Христа. Он није правио разлику међу људима, јер „примаше све који му долажаху, проповиједајући Царство Божије, и учећи о Господу Исусу Христу са сваком смјелошћу и неометано” (Дап 28, 30-31). Није правио разлику међу људима. Сви имају право на Царство Божје. Оно није само за одабране, већ за све који повјерују да је Христос Син Бога живог.

Све разговоре и учења о Христу треба водити кроз љубав, као што је и Свети Инокентије Венијаминов говорио: „Ако проповједник у себи нема љубави према онима којима проповједа, онда чак и најбоље и најрјечитије излагање доктрине може остати без икакве користи, јер само љубав ствара.” Љубав значи прихватање људи онаквима какви јесу са жељом да повјерују у Христа. Дакле, када се разговара о вјери све своје наде треба положити у Господа и њега молити да просвјетли ум и душу онога који слуша. Не треба мислити како ће наше знање и наша мудрост обратити некога православљу, него искључиво да је то Божја воља и Његово откривење том човеку. У том случају труд мисионара ће доијети многе плодове.

Свети Инокентије је за успјешно мисионарење дао још један савјет, а то је: „Увек имај скромно и понизно расположе-

3 „Како ће, дакле, призвати Онога у кога не повјероваше? Како ли ће повјеровати у Онога за кога не чуше? А како ће чути без проповједника?” (Рим 10, 14)

4 Исидора Пелусиота у својој Посланици 2, 275 (Орлу најсвјетлијем) пише: „Живот без ријечи прије је вјероватно да је од користи но ријечи без живота. Јер и онај ко ћути од користи је, а и онај ко виче смета. Ако пак и ријеч и живот упоредо иду, премудрости сваке они представљају знамење.”

5 Бесједа митрополита Фотија 28. септембра 2024. љета Господње (7.45-7.54). УТ – Епархија зворничко-тузланска

6 И постадох Јудејцима као Јудејац, да Јудејце придобијем; онима који су под законом као под законом, да придобијем оне који су под законом; Онима који су без закона постадох као без закона, премда нисам Богу без закона, него сам у закону Христову, да придобијем оне који су без закона. Слабима постадох као слаб, да слабе придобијем; свима сам био све, да како год неке спасем. А ово чиним за јеванђеље, да будем његов заједничар. (1. Кор 9, 20-23)

Човек, икона Божија, обожењем постаје Бог, и кроз надсебност стиче више уживање од свега што припада природи и што се с њом поима. Јер благодат Светог Духа влада њиме и показује да сâм Бог дела у њему. – Св. Максим Исповедник

жење и не обећавај себи надмено изванредан или сигуран успех у раду. Таква обећања долазе из гордости, а благодат се не даје гордима. Кад год пређете на посао, доведите се до смирености и потпуног присуства Духа; иначе не можете да изразите оно што знате чврсто и темељно.”

Велика је грешка ако мисионар почне грубо и без суздржања говорити. Авва Доротеј је писао да ни једна ријеч изговорена из страсти није угодна Господу, ма колико она била исправна и тачна. Када се разговара са неутврђенима то треба чинити полако и смирено. Треба преиспитати себе - Да ли се појавила нека раздражљивост, бијес или страст унутар мисионара? Уколико проповједник схвати да се у њему распламсава бијес, боље је да се удаљи него да зажали за изговорене ријечи након неког времена.

Све треба чинити са жељом да се душе воде ка Христу и спасењу - са вели-

ком љубављу и пожртвованошћу. Ни у ком случају се не смије дозволити да мисионар направи култ око себе, који ће сматрати да све што он каже мора да се чини и никако другачије. Такав начин размишљања је погрешан. Он не смије заклонити Лик Христов својим ликом, јер не проповједа себе већ Христа.

Послије свега наведеног може се закључити да мисија Православне Цркве не може и не смије никада да престане⁷, јер нема ништа узвишенијег од спасавња душа људских, као што је и Свети Николај Јапански говорио: „Шта је боље, узвишеније, племенитије од мисионарске службе?” Она је најнепосредније служење Богу и нашим ближњима.

Вељко Милутиновић

⁷ „Јер ако проповиједам јеванђеље, нема ми похвале, јер ми и обавеза налаже; и тешко мени ако не проповиједам јеванђеље.” (1 Кор 9, 16)

Да би се одупрли сталним нападима нечистих духова, нека Исусова молитва буде у вашем срцу: „Исусе, Сине Божији, помилуј ме!” Против невидљивог (ђавола) невидљиви Бог; против јакога – Најјачи!” – Св. Јован Кронштатски

Хришћани припадају другом веку, они су синови небеског Адама, нови народ, деца Духа Светога, лучоносна браћа Христова, подобни своме Оцу: духовном и сјајном Адаму. – Св. Макарије Велики

Манастир Бешеново

Манастир Бешеново је, по предању, подигао краљ Драгутин Немањић, који је управљао Сремом крајем XIII века. Сместио га је на једном од главних изворишта воде којом је напајан стари Сирмијум, данашња Сремска Митровица. Крст манастира Бешенова помиње се још 1292. године, дакле, управо у доба Драгутиново. Писани трагови о манастиру потичу из XV века. Манастир је у културном и духовном животу православног народа био веома значајан. Турци су га у више наврата пљачкали и растеривали монахе, али није му наклоњена била ни Хабзбуршка монархија. У поновној обнови велику улогу је имао мудри митрополит Павле Ненадовић, који је добро знао за његов изузетан духовни и национални значај. У манастиру Бешеново од 1773. почива пуковник Александар Рашковић, последњи кнез из лозе Рашковића, која води директно порекло од светородне лозе Не-

мањића. Његов отац Атанасије је у Старом Влаху, непосредно пре Друге сеобе Срба у Панонију, подигао устанак против Турака, а ујак му је био предводник те сеобе, чувени патријарх Арсеније IV Јовановић Шакабента. Гробница Александра Рашковића откривена је недавно и сасвим случајно, приликом откопавања закоровљених темеља манастира. У оквиру његове поновне обнове биће реастаурирана. У Бешеново су на почетку Другог светског рата склоњене мошти Светог кнеза Лазара и Светог цара Уроша. Рачунало се на то да је манастир прилично скрајнут од главних путева. То су учинили монаси из Сремске Раванице и Јаска не би ли их спасили од дивљања усташа који су почетком Другог светског рата запосели Срем. Одатле су Свете мошти 1942. године, највише захваљујући напорима и храбрости свештеника Радослава Грујића, пребачене у Саборну цркву у Београд. На љуту невољу и жалост нашег народа, усташе су, по налогу поглавништва НДХ,

похарале Бешеново, а 1944. године немачка авијација га је бомбардовала и, као и целокупан манастирски Прњавор, сравнила са земљом.

Послератне власти су прећутно одобравале развлачење манастирке цигле и другог грађевинског материјала који је остао после бомбардовања, а манастиру је национализацијом одузет целокупан посед, да би, после жалби игумана Никодима, остао и без земљишног минимума. У послератним деценијама од манастира је остала само опустела рушевина Цркве и конака.

Обнова манастира Бешеново отпочела је доласком игумана Арсенија (Матића) 2012. године, који је својим трудом и залагањем, а милошћу Божијом, успео поново да подигне како храм Св. Арханђела Михаила, тако и конак и друге објекте. Братију манастира данас чине, поред игумана Арсенија, још и јеромонах Митрофан.

У манастиру се налази део моштију Светог Мардарија Либертвилског. Некада су се у манастиру налазиле и мошти Светих мученика Кирика и Јулите, али су оне нестале без до данас познатих података о том догађају. Приликом ископавања земље на којој ће бити изграђен нови темељ храма, пронађене су ранохришћанске гробнице и предмети који датирају из првих векова хришћанства.

Манастир Драганац

Косовско-метохијски манастир Драганац посвећен је Светом Архангелу Гаврилу. Први пут се помиње у повељи Светог кнеза Лазара из 1381. године. Манастир је подигао Константин Немањић, син српског краља Милутина Немањића. Сам манастир, као и оближње село, добили су назив по младоупокојеној Драгани, ћерки Светог кнеза Лазара. Изграђен на месту некадашње цркве, у периоду од 1865. до 1869. године. Велики ктитор манастира био је српски кнез Михаило. Недуго после подизања манастира у њему се оснива једна од првих месних школа у Србији. Манастир бива освећен од стране епископа Дионисија 1900. године. У периоду комунизма манастир је остао без монаштва. У то време у њему се налазило сиротиште за децу, а касније је манастир скроз опустео. Доласком јеромонаха Кирила 1999. године, манастир ће наново оживети. Он бива детаљно обновљен 2008. године. Ово светилиште је тренутно једина жива монашка обитељ на истоку Косова и Метохије. Занимљива је чињеница да је на место игумана Кирила 2011. године дошао некадашњи глумац, а данашњи патријархов викарни епископ, новобрдски Иларион (Растко) Лупуловић.

АНЕГДОТЕ СВЕТИХ

Да ли је Бог свемогућ? (Прича патријарха Павла)

Пре неки дан пита ме неки човек пред свим људима: „Ваша Светости, да ли је Ваш Бог свемогућ?”

А ја га погледам и кажем: „Јесте.”

А он ће даље: „А када је Он свемогућ, да ли може да створи камен који не може да подигне?”

Ја га погледам и кажем му: „Пријатељу, ја бих те нешто запитао, али да се не наљутиш?”

А он ће: „Нећу.”

А ја му опет кажем: „Пријатељу, за сваки случај те питам још једном, је ли нећеш да се наљутиш?”

А он ће мени: „Нећу.”

А ја га и по трећи пут запитам: „А за савки случај да те још једном питам да нећеш можда да се наљутиш?”

А он ће мени: „Ма нећу да се наљутим!”

И ја му онда кажем: „Добро, када нећеш да се наљутиш. А реци ти свима нама – да ли ти можеш да будеш паметан?”

А он ћути, и ћути, и размишља: ако каже „могу“, значи да није паметан; ако каже „не могу“ значи опет да није паметан. И ћути и ћути, па на крају каже: „Ни једно ни друго, ја већ јесам паметан!”

И ја му кажем: „Ето, пријатељу, и мој Бог је створио камен који Он не може да подигне!”

А он ме запита са чуђењем: „А који је то камен?”

И ја му кажем: „Ти си тај камен; не може тебе ни Бог да спасе ако ти нећеш да се спасеш.”

ПОЕЗИЈА МЛАДИХ БОГОСЛОВАЦА

Најлепша бајка

Када ветар застане и никуд више не јури,

Када огледало пред одразом зажмури,

Када календар више дане не броји,

Када јесење лишће вечно ту стоји,

Када киша одустане сузе лити,

Када тајне престану се крити,

Када звезде не дају више сјаја,

Када анђели не буду део раја,

Видеће јасно у ноћи осећања,

Све загрљаје, речи и обећања.

Минуте многе поклоњене

Само да би усрећила мене.

Каже: „Звезде можеш бројати и по дану”.

Описујем вам личност раздрагану,

Лојалну, искрену, јаку и насмејану.

Хвала јој на свакој прочитаној бајци,

Ову песму поклањам својој мајци.

Јован Благојевић

ИЗДАЊА КАРЛОВАЧКЕ БОГОСЛОВИЈЕ

Монографија

Богословци и
Карловци

CD – Компакт диск

Богословски гласник

Емилијаде

Генерація 2020-2025. са Господином Ректором и воспитачем, о Васкрсу 2025. г.г.